

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ*

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟΣ Ο ΓΡΑΙΚΟΣ (EL GRECO)

*Αναρίθμητα είναι τὰ ἔργα του, διότι δι' ἐκάστην ἐκ τῶν εἰκόνων του ἐποίει μελέτας καὶ σκαριφήματα, ὅτε δὲ ἀπέθανε κατέλιπεν ὑπὲρ τὰ διακόσια ἀσυντέλεστα.

Κατὰ φυσικὴν συνέπειαν τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἐργασίας ἐκέρδιζε πολλὰ χρήματα, ἀλλ' ἦτο σπάταλος καὶ τῷ ἥρεσκε νὰ ζῇ πολυτελῶς ἐπιθυμῶν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς Τολέδον τὴν τρυφὴν καὶ λαμπρότητα τῶν καλλιτεχνῶν τῆς Βενετίας. Διηγοῦνται ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος προσεκάλει εἰς τὴν οἰκίαν του μουσικοὺς ἵνα τὸν διασκεδάσωσι παίζοντες.

Συγγραφεῖς τινες λέγουσιν ὅτι ὡς ἐκ τοῦ χαρακτήρος του δὲν ἠνείχετο συζητήσεις περὶ τοῦ τιμήματος τῶν εἰκόνων τῶν καὶ ὅτι, ἀντὶ νὰ τὰς πωλῇ, τὰς ἐνεχυρίαζε διατηρῶν οὕτω τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγορᾶς ἐάν ποτε ἤθελε τῷ συμφέρῃ. Οἱ ἐχθροὶ του τὸν κατέκρινον διὰ τὸν παράδοξον τοῦτον τρόπον τῆς ἐκποιήσεως, τὸν ἀπέδιδον δὲ εἰς μανίαν τὴν ὁποίαν εἶχε νὰ διαφέρῃ τῶν ἄλλων. Εἶναι ὅμως πιθανότερα ἢ ἐξηγήσεις τὴν ὁποίαν δίδουσι τοῦ πράγματος ἄλλοι συγγραφεῖς οἵτινες λέγουσιν ὅτι σκοπὸς του ἦτο νὰ καταδολιευθῇ τὸν νόμον γνωστὴ εἶναι ἡ δίκη του κατὰ τοῦ δημοσίου ὅτε ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος τὸν ἐπέτρεξε νὰ πληρώσῃ τὸν δασμὸν ἐπὶ τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐκτελέσῃ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς

Ἐλεούσης, ἐν Illescas, νικήσας δὲ κατὰ τὴν δίκην ταύτην ἐξησφάλισεν ὠφέλειαν εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς περὶ τὰς καλὰς τέχνας ἐργαζομένους.

Μεταξὺ τῶν ἐνεχυριασθέντων πινάκων συγκαταλέγεται ὁ Ἐνταφιασμὸς τοῦ Κόμητος Ὁργάζ,» διὰ τὸ ποσὸν 2000. δουκάτων.

* *

Ἐκτὸς τοῦ *Tristan* εἶχε καὶ ἄλλους μαθητάς, τοὺς ἐξῆς μεταξὺ ἄλλων: *Fray Juan Baelista Mayno*, *Pedro Orrente*, τὸν μεταλλοχάρακτὴν *Diego de Ators* καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Γεωργίου Μανουήλ, ὅστις παρὰ τὴν γνώμην συγγραφέων τινῶν ἀρνούμενων ἢ ἀμφιβαλλόντων ὅτι ἦτο ζωγράφος, φαίνεται ἀποδεδειγμένον ὅτι ἦτο τοιοῦτος ἐξ εἰκόνος σωζομένης ἐν τούτῳ τῷ Μουσείῳ τῆς Μαδρίτης ἣτις φέρει τὴν ὑπογραφήν του καὶ εἶναι ἀντίγραφον τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ πατρὸς του: «*Ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἱματίων*». Εἶναι πιθανὸν ὅτι τοῦ αὐτοῦ εἶναι πολλαὶ εἰκόνες ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Θεοτοκόπουλον, ὡσαύτως δὲ καὶ ἀπειράριθμα δευτεράματα τούτου, τὰ ὁποῖα διὰ τὸ πενιχρὸν τῆς ἐκτελέσεως δὲν δύνανται κατ' οὐδὲνα τρόπον νὰ θεωρηθῶσιν ἔργα τῆς χειρὸς τοῦ μεγάλου ζωγράφου.

Πολλοὶ διαπρεπεῖς καλλιτέχναι ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Γραικοῦ, τὰ δὲ ἔργα τοῦ διασημοτάτου ἀπάντων, τοῦ μεγάλου μας *Diego de Velasquez*, καλῶς τὸ ὑποδεικνύουσιν ἐκίπαν-

*) Τέλος.